

Voorwoord

Een boek dat speciaal en uitsluitend gewijd is aan het advocatengedragrecht is nieuw in Nederland. In elk geval in het Nederland van nu. Ik kan eigenlijk alleen het boekje van Joannes van der Linden, 'De ware pleiter' uit 1827, bedenken als een op dit punt eerder verschenen, maar veel minder omvattend, geschrift. Het mooie proefschrift van Spronken is deels aan gedragrecht gewijd maar richt zich in het bijzonder op strafadvocatuur en gaat daarin meer op typische strafrechtaspecten in dan ik in dit boek zal doen.

Het boek dat Nathalie Fanoy en ik een paar jaar geleden schreven, 'Beroep Advocaat; in de ban van de balie', behandelt wel een stukje gedragrecht maar gaat ook over geheel andere advocatuurlijke onderwerpen.

Waarom zou zo'n boek dan nu nodig zijn? Allereerst omdat ik zelf, toen ik Deken in Amsterdam was, regelmatig behoefte had aan voorbeelden en overpeinzingen betreffende het tuchtrecht. Natuurlijk, daar is 'Advocaten-tuchtrecht' dat oorspronkelijk geschreven werd door Mr Sonja Boekman. Het heeft groot gezag in kringen van bij het tuchtrecht betrokkenen. 'Wat zegt Sonja?' is daar een veel gestelde vraag. Maar Sonja geeft jurisprudentie. Geordend naar onderwerp en dat behoorlijk fijnmazig. Maar jurisprudentie is noodzakelijk incidenteel. Het beantwoordt de vraag die de tuchtrechter wordt voorgelegd en daarbuiten niets.

In het onderhavige werk heb ik geprobeerd het verhaal achter die uitspraken zichtbaar te maken. Het verhaal dat vertelt welk gedrag de behoorlijke advocaat betaamt of, zo u wilt, welk gedrag niet behoorlijk is. Hiermee hoop ik een kleine handreiking te leveren aan hen die met de uitoefening van het tuchtrecht bezig zijn: tuchtrechters, Dekens en leden van de raden van toezicht. Maar ook de gewone advocaat kan er nu en dan iets aan hebben. De moderne praktijk kent zoveel facetten en doet de beoefenaar ervan in aanraking komen met zo veel en zo verschillende dilemma's, dat ik denk dat een gids nut kan hebben.

Ik realiseer mij heel goed dat dit boek niet alle mogelijke ethische, gedragsrechtelijke en deontologische vragen bespreekt die zich kunnen voordoen. Ik denk dat niet één boek dat zal kunnen. Misschien was het beter geweest het onderhavige boek 'Hoofdstukken uit het advocatengedragsrecht' te noemen. Ik heb een selectie gemaakt die vooral berust op mijn persoonlijk inzicht. Dat, op zijn beurt, berust weer in belangrijke mate op mijn ervaring als Deken en als hoogleraar Advocatuur. In die laatste functie word ik namelijk met grote regelmaat betrokken bij tuchtrechtelijke kwesties.

Wie een tuchtrechtelijke vraag heeft doet er goed aan, bij het zoeken naar een antwoord, zowel 'Sonja' als dit boek te raadplegen. Ik val veel terug op daar gepubliceerde uitspraken terwijl 'Sonja' ook nog weer andere rubrieken kent dan die ik bespreek. Daarnaast behandel ik weer sommige onderwerpen die bij 'Sonja' niet vermeld zijn, eenvoudig omdat die niet in het gepubliceerde tuchtrecht voorkomen.

Mag de advocaat die zich, naar de inhoud van dit boek, gedraagt zoals een behoorlijk advocaat betaamt, zich een 'ware pleiter' noemen? Een ware pleiter in de zin die Joannes van der Linden er een kleine twee eeuwen geleden aan gaf, namelijk een goede advocaat? Dat is een vraag die ik graag aan de lezer ter beantwoording voorleg.

Voorwoord bij de tweede druk

De eerste druk was al binnen vier maanden uitverkocht, tot vreugde van mij (en de uitgever). In de daardoor, veel eerder dan ik had verwacht, noodzakelijke tweede druk is weinig veranderd. Er zijn enkele stukjes tekst toegevoegd over onderwerpen die ten onrechte in de eerste druk over het hoofd gezien werden. Tevens is op een enkele plaats een vergissing verbeterd. Voor het overige, en dat is het overgrote deel, kon de tekst ongewijzigd blijven.

Voorwoord bij de derde druk

De behoefte aan een derde druk is op zichzelf een verheugend bewijs dat dit boek in een behoefte lijkt te voorzien. Het tijdstip is echter niet helemaal gelukkig. Er zijn zeker ontwikkelingen geweest sinds de tweede druk die de moeite van het verwerken in dit boek waard zijn. Ik denk aan de rapporten van Mr Docters van Leeuwen over het toezicht en van de Commissie

Huydecoper over de organisatie, om enkele voorbeelden te geven. Maar daar is ook het steeds uitgebreider wordend voorstel tot wijziging van de Advocatenwet, dat deels bij de Tweede Kamer ligt, deels nog in de consultatiefase verkeert. Daar zullen veranderingen en vernieuwingen uit voortvloeien die ook voor de inhoud van dit boek gevolgen zullen hebben. Ik kan daar nu slechts naar verwijzen als mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Voor zover dit boek als lesboek gebruikt wordt, is dat natuurlijk onbevredigend. Toch bewerkte ik liever al een druk waarin de tekst zoveel mogelijk de stand van zaken op dit moment weergeeft dan te wachten tot de wetswijziging door het parlement is en wet is geworden. Dan zou dit boek te lang achterlopen.

Vlak voor het sluiten van de termijn waarbinnen deze bewerking af moet zijn, kwam daar nog het consultatieve wetsvoorstel bij, waarbij het toezicht en het tuchtrecht op zijn kop worden gekeerd. Dat vermeld ik hier, maar het lukt niet om dat nog in deze druk te verwerken, als dat al zin zou hebben. We weten echt niet of deze voorstellen enige kans hebben om door de Kamers te komen.

Wanneer de parlementaire behandeling van alle voorliggende wetswijzigingen voltooid is – en je weet maar nooit hoelang dat gaat duren – zal dit te zijner tijd in een vierde druk worden verwerkt.

Voorwoord bij de vierde druk

Over de derde druk hing de schaduw van een aantal wetswijzigingen die voor een niet onbelangrijk deel op veel verzet van de advocatuur stuitten. De toen nog als wetswijziging bestaande voorstellen zijn sindsdien wet geworden. Gelukkig zijn in die wet de onaanvaardbare kanten van de voorstellen vervangen door teksten die in belangrijke mate aanvaardbaar en uit te voeren zijn. Met de vernieuwde Advocatenwet – niet een nieuwe wet want de vernieuwingen zijn aangebracht in de ‘oude’ wet van 1952 – ontstond de noodzaak van een nieuwe druk. In deze vierde druk zijn kleine correcties op de oude tekst aangebracht, zoals dat bij elke nieuwe druk gebeurt. De nieuwe delen van de Advocatenwet worden echter ook besproken en zo is, hoop ik, dit boek weer bij de tijd.

Voorwoord bij de vijfde druk

Na de wetswijziging van 2015 volgde een herziening van de gedragsregels. Die zijn voor dit boek van enorm belang. Met de wetswijziging is nu ook wat ervaring opgedaan die in de tekst verwerkt kon worden. Een herziening van de gehele inhoud werd dus weer nodig. Alleen al de verandering van de nummering van de gedragsregels moest in de tekst worden ingevoerd om het boek op vlotte wijze te kunnen raadplegen. En er is ook het een en ander inhoudelijk veranderd. Ik noem het verdwijnen van Gr 12 en de vervanging daarvan door Gr 26. Of het korte hoofdstukje over de WWFT, die bij de vorige druk nog terzijde gelaten werd. Kortom het was duidelijk dat een nieuwe druk dringend nodig was en die ligt hier dan ook.

Amsterdam, 2020

F.A.W. Bannier